

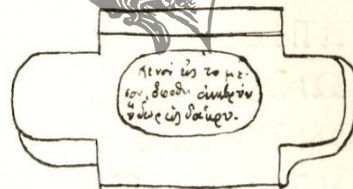
Προαιτέρω μίαν ᾠδὴν. *Ἀντί-τεπὲς* παρὰ τὴν ὁδὸν μέγας, καὶ ἄλλος
πρὸς τὴν Ραϊδεστόν παρὰ τὸ *Καρέβλη*.

ΠΑΝΙΟΝ

Ἔχει παρεκκλήσιον τιμώμενον ἐπ' ὀνόματι τῆς Γεννήσεως τῆς Θεο- *Θεομωτοῦ*
τόκου. Τέλειον ἐρείπιον. Ἐπὶ τῇ ΒΔ. πλευρᾷ σώζονται ἐρείπια Βυζαντι- *Αθ.τ. ΙΕ!*
νοῦ τείχους, ὅπερ διευθύνεται πρὸς Β. ἐνῶ πρὸς Δ. ἐπὶ λόφον μακρὰν σώ- *1941*
ζονται ἄλλου τείχους, αἵτινα συνήντων βεβαίως τὸ δυτικόν. Μεταξὺ δὲ *ν. 116-118*
διέρχεται τὸ ρεῦμα τῆς Μπασνῆς.

Εἰς τὴν Β πλευρὰν ἐντὸς τῆς περιοχῆς τοῦ τείχους σώζονται ἐρεί-
πια τῆς ἐκκλησίας τῶν Εἰσοδίων, ἣτις ἐκτίσθη τῷ 1838 καὶ ἐκάη τῷ
1912 κατὰ τὴν γενομένην 12 Ἰανουαρίου μεγάλην πυρκαϊάν. Τότε ἔνεκα
τοῦ πνέοντος σφοδροῦ ἀνέμου ἕως 180 οἰκίαι ἐκάησαν.

Ἐπὶ τῇ Β. πλευρᾷ σώζονται ἐρείπια ἄλλου τείχους εἰς θέσιν κα-
λουμένην Ἁγίος Δημήτριος. Τὸ τεῖχος τοῦτο διευθύνεται πρὸς τὴν θά-
λασσαν. Εἶναι δὲ ἐρείπιον πύργου Βυζαντινοῦ, τοῦ ὁποίου ἡ ἐξωτερικὴ
πλευρὰ κατὰ τὴν βάσιν εἶναι ἐσκαμμένη καὶ φαίνεται ὡς κοίλωμα. Πλη-
ρὴν καὶ ἐντὸς τοῦ τείχους ὑπάρχει ἀτελής ἡ γεωμετρικὴ καὶ ὁρατὰ με-
γάλη ἐκκλησία τῆς Ἁγίας Βλαχέρας (ἡ ἀνοικτὴ αὕτη, Ἰουνίου 2) ὑπάρχει
ἐν αὐτῇ μάρμαρον ἔχον τότε τὸ σχῆμα

Λέγεται ὅτι πρὸς 40—50 ἐτῶν Τούρκος τις ἤθελε νὰ οἰκαιοποιηθῇ τὸ
μέρος, ἔνθα ἐκτίσθη τῷ 1885 πον καὶ τὸ ἱερὸν μάρμαρον. Ἐπειδὴ δὲ ἡ
κοινότης ἤγειρεν ἀμφισβητήσεις, τὸ πρᾶγμα κατήντησεν εἰς τὰ Δικαστή-
ρια. Ἐπιτροπὴ δὲ ἐξ ἐπισήμων Τούρκων προσεζάρχοντος τοῦ Καίμακῆμη
ἐλθοῦσα καὶ μὴ δυναμένη ἄλλως νὰ λύσῃ τὸ ζήτημα, διέταξε παιδίον τι
νὰ καθάρισεν τὸ ἱερὸν μάρμαρον. Καὶ ὅ τοῦ θαύματος ἤρχισε πάλιν νὰ
νὰ ἰδρῶνῃ. Τότε οἱ Τούρκοι ἐκπλαγέντες ἐπεδίκασαν καὶ αὐτὸν τὸν τό-
πον εἰς τοὺς Χριστιανούς.

Ὁ ναὸς εἶχε στέγην, ἣτις ὅμως κατὰ τὴν ἐξορίαν κατεστράφη. Ἐπὶ

τῆς Α. πλευρᾷ σώζονται 3 ὑπόγεια. Τὰ δύο μεγάλα προχωροῦν ἕως 30 μέτρα, τὸ δὲ ἄλλο μικρότερον. Ὁ λίθος εἶναι πολὺ μαλακὸς καὶ ἀμώδης καὶ εὐκόλῃ πελεκᾶται.

Πρὸ τῆς καταδρομῆς εἶχε 2125 κατοίκους, 50—60 ἄτομα ὀλιγωτέρους ἀπὸ τὸ Κούμβαον. Τοῦρκοι ἦσαν 98. Σήμερον ἐπανῆλθον ἐκ Τυρνάβου καὶ Θεσσαλονίκης 340 οἰκογένειαι = 1400 ἄτομα, ἀναμένοντα δὲ ἀκόμη 100 οἰκογένειαι = 500 ἄτομα ἐκ Κερκύρας. Τοῦρκοι δὲ σήμερον μένουσι 7 οἰκογένειαι = 35 ἄτομα, καὶ ἔχουν ὠραῖον καινουργὲς Τζαμίον. Οὐδεμία οἰκία αὐτῶν εἶναι βεβλαμμένη, ἐνῶ τῶν Χριστιανῶν 200 μὲν ἐκ θεμελίων κατεσκαμμένοι, 20 κατοικήσιμοι καὶ 250 ἡμικατεστραμμένοι. Εἶχον οἱ Χριστιανοὶ πρὸ τῆς ἀτελείας 20 καίκια τὰ ὅποια ἐταξίδευσον εἰς Κων)πολιν, καὶ ἔμενον ψαροκάϊκα 25 ἔξω διὰ τῆς ἀλιείας πληθὸς ἀνθρώπων.

Προϊόντα. Σιτηρά, κρόμυνα, καρπούζια, πεπόνια ὀπωρικά καὶ μάλιστα μῆλα. Περίεργος σύμπτωσις: ἀπηλάθησαν τῇ 14 Αὐγούστου 1914 καὶ ἐπέστρεψαν εἰς Τουρκίαν τὴν 28 τοῦ ἰδίου. Καὶ ὅταν ἀνεχώρησαν τῷ 1920, πάλιν τὴν 14 Αὐγούστου εἶχεν ἔλθει καὶ ἡ διαταγὴ πρὸς παλινόστησιν καὶ ἀνεχώρησαν τῇ 28 Αὐγούστου.

Παρὰ τὸ πρὸς Δ. χωρίου οὐάκιον, οὐ κατέρωθεν τείχος Βυζαντινὸν καραϊκὸς σχεδὸν νῦν μέγας (μῆκ. 30 μ. πον), ὃν ἀνεκάλυψεν ὁ φιλόκαλος Διάκονος Ἱεροῦθεὸς ὁ καὶ πολλὰς ἐπιγραφὰς ἐδῶ συλλέξας, καὶ ἀνέκτισεν εἰς μικρότερον μέγεθος. Ἀλλὰ ἤδη εἶναι κατεστραμμένη ὑπὸ τῶν Τούρκων. Εἰς τὸ ὅπισθεν τῶν οἰκημάτων ἐντετυλισμένου βωμίσκου φαίνεται ἐν στενῷ πλασίῳ ὕψ. 0,19×0,30.

ΜΕΝΕΚΛΗΣ ΠΥΡΡΟΥ
ΤΟΔΝΑΛΗΜΜΑ
ΣΑΡΑΠΙΔΙ
ΚΑΙΙΣΙΔΙ

Τοῦ Βυζαντινοῦ τείχους τὰ ἐκατέρωθεν τοῦ ρεύματος λείψανα διατηροῦνται μὲν σχετικῶς καλλίτερα ἐπὶ τῆς Δ. ράχεως (εἰς ὕψ. 3 μ. πον) καὶ δὴ προστήλου, δύο ἐκεῖ πύργων (μὲ ζώνην ἀνὰ μίαν πλινθασβεστικὴν πάλιν) καὶ πᾶς 3 μ. καὶ πύλης μεταξὺ ἐκ τῶν θεμελίων ἀσφαλῶς, δι' ἧς ἀκριβῶς διέρχεται καὶ νῦν ἡ ὁδὸς εἰς Σχολάρι κλπ. Ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν θάλασσαν ἐπὶ ἀκρωτηρίου ἔκδηλος ἐκεῖθεν ἡ κάθετος πρὸς Ν. φορὰ καὶ ἡ πρὸς τὴν κορυφὴν τοῦ σημερινοῦ χωρίου μακρὰ πλευρά, ἐφ' ἧς ἀκριβῶς

σήμερον ἢ ἀτραπὸς ἢ παρὰ τὸν Ἁγ. Γεώργιον (διὸ καὶ **Καλὲς** καὶ δρόμος τοῦ Ἁγ. Γεωργίου λέγεται) δηλ. σαφῶς ἐπὶ τοῦ ἐξογκώματος τοῦ συγκεχωσμένου σκέλους. Καταβὼν δὲ παρὰ τὴν πηγὴν **Πασκῆ**. (Ἐντεῦθεν τὸ ἀγορανομικὸν **σῆκωμα** τοῦ Μουσείου, ὑπὲρ ἣν ἀκριβῶς ἔξω τοῦ τείχους καὶ τάφος **Καλυβωτὸς** ἀρτισκαφῆς διὰ κεραμίδων στέγης (ικανῶς) ἐγκύρτων, στέγης, σαφῶς **στρωτήρων** μ' ἐντομὰς καὶ ἐφαρμογὴν τῶν καλυπτήρων καὶ ἄλλας εἰς ἔνθεσιν τῶν παρακειμένων ὁμοίων, ἔχουσιν ὕψ. 0,35 × 0,50 πον. Ἴσως πιθ. ρωμαϊκῶν ἔτι χρόνων. Καὶ ἐντεῦθεν (—ἀνατ.) τοῦ ρύακος λείψανα εὐπαρακολούθητα, χωροῦντα εἰς ἄλλο που τόσον ὕψος ὑπὲρ τὰς δύο Παναγίας μέχρι τῆς κορυφῆς Ἀϊλαριᾶς (Ἁγ. Ἰλαρίωνος πιθ. ποτέ), καὶ ἐκεῖθεν διὰ τοῦ Ἀἰδημήτρη, ὅπου πάλιν λείψανον μέχρι θαλάσσης. Ὅλος ὁ Ἀνατολικὸς λόφος βρίθκει (μεταξὺ τῶν σημερινῶν οἰκιῶν) σωρῶν λίθων Βυζαντινῶν καὶ ἐρειπίων, ἀφοῦ γύρω ἄπειρος ἡ γῆ. Ἄλλ' ὅτι καὶ ἀρχαιότερον ὠκεῖτο, ἀσφαλὲς (πλὴν τῶν ἐν τῷ ἐπιγραφῶν καὶ τοῦ Σηκώματος) καὶ ἐκ μαρμάρου κεφαλῆς, μαρτυρουμένης πρὸ ἐτῶν. Καὶ ἄλλα μάρμαρα λέγουσι εἰς τῶν **Κρικαίων** τὰς οἰκίας εὐρισκόμενα καὶ εἰς τοῦ **Χ' Γαργακοῦ** τὸν κῆπον (μὲ γλυφὰς-κορῶνες λέγουσι κλπ.), συνειλεγμένα κατὰ παραδόσιν τινα ὑπὸ Τούρκου μεγάλου πρὸ αἰῶνος ἢ πλείον. Καὶ ἡ Παναγία τοῦ Πασκῆ εἶχεν (ἐκτὸς 3 μισοῦ αἰῶνων καὶ στρώσεις) πλῆθος καὶ ἐπιγραφὰς. Καὶ ἡ ἐνυψητότερα Ἐκκλ. τῶν Εἰσοδίων (κατεῖσα τὸν Πανουάριον τοῦ 1912). Ὑπάρχει καὶ Βυζαντινὸν ἐπίθημα (darseket) λοφολέυρον μ' εὐφυλὰ ὠὰ καὶ ἔλικας (καὶ νεωτέρας πλακὸς ἐπιτύμβιον ταῦτα μὲ δικέφαλον ἀετόν), καὶ ρητῶς εἰς τὸ Σχολεῖον παρὰ τὸν Ἁγ. Θεόδωρον ὑπῆρχεν ἐπιγραφὴ, ἣν ἐπεσκέπτοντο οἱ περιηγῆται καὶ δὲν ἀνεγίνωσκον, πολὺστιχος.

Πλὴν τοῦ τείχους καὶ τῆς παρὰ τὸ ρεῦμα πιθανῶς Βυζαντινῆς μητροπόλεως (ἄλλ' ἴσως ἦτο καὶ ἡ τῶν Εἰσοδίων), θὰ ἦτο ἐκείνη τῶν δύο ἔξ ἧς τότε κατήχθησαν καὶ εἰς τὴν ἀπὸ γενεᾶς κυρίαν ἐκκλησίαν τῆς Ἀγίας Βλαχέρνας (μὲ ἀγίασμα) —λεκάνην μεγάλην μαρμάρινον μὲ πῶμα δῆθεν ἰδρώνουσαν ὕδωρ (ἥδη ἐξαρθρωμένην ὑπὸ Τούρκων) λίθοι, μάρμαρα διάφορα, ἐν οἷς καὶ πᾶρισον τῷ Εἰσοδίῳ ἐπίθημα (ἀκέραιον). Σώζεται καὶ λιμενοβοραχίων μόλις ἀνέχων ...ἀρχ. Περὶ τοῦ τείχους ἐγγωρία παραδόσις λέγει: Τὸν Καλίμους τὸν ἐχάλασεν ὁ Πάπας καὶ ρητότερον ἐννοοῦν τοὺς Φράγκους. Κατὰ τὴν πρὸς Πάνιον ὁδὸν 1/2 ὥραν ἀπὸ τῆς Παιδεστοῦ εἶναι κρήνη τοῦ Ragozy τοῦ Οὔγγρου.

Ὁ κ. Ἀθηνόδωρος Δημητρίου λέγει ὅτι ἐν τῷ Τσιφλικίῳ αὐτοῦ κειμένῳ 12 χιλιομ. ἀπὸ τῆς Παιδεστοῦ ἐπὶ τῆς εἰς Μουρατλὴ ἀγούσης ὑπάρχει λόφος, ἔχων θεμέλια, καὶ εὐρέθησαν νομίσματα εἰς αὐτοὺς Ἑλληνικά. Ἐπὶ τοῦ ἐνὸς τούτων καὶ σαφὲς στεφάνη τείχους ὑπάρξαντός ποτε.